

מערכת המים הציבורית של עכו בתקופה העות'מאנית

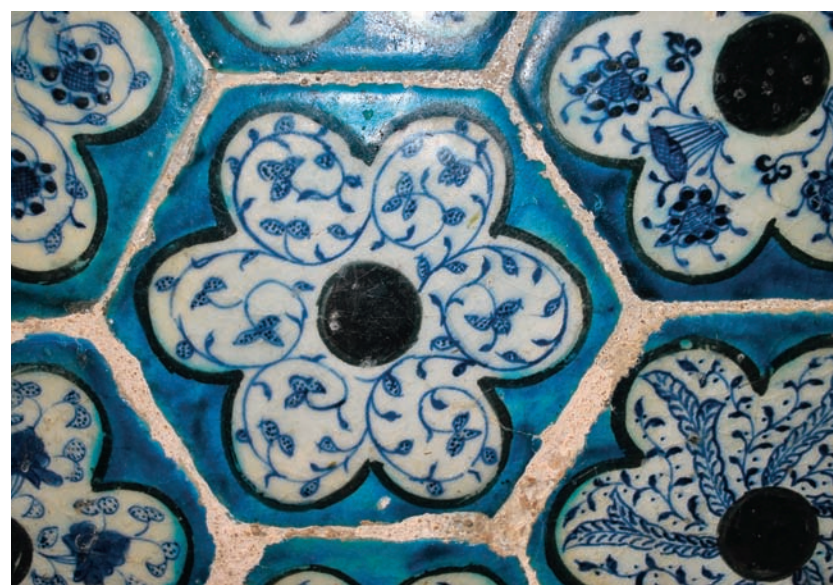
בשנת 1785 ביקש אל-ג'אזר, שליט עכו (1775-1804), משלטונות צרפת לשלוח לעיר מהנדסי מים מומחים כדי לתכנן אמת מים שתוליך את מי מעיינות כברי לעכו. עד אז היו מקורות המים לעיר מעיינות אל-בקר ואל-סיט שממזרח לעיר, ובארות מים שנכרו בתחומה. אולם, אוכלוסיית העיר גדלה, ועכו לא יכלה עוד להסתפק במקורות אלו. לאחר שנבנתה האמה נהנתה עכו מהמים הטובים בגליל. מצב זה נשמר עד ראשית שנות ה-60 של המאה ה-20, עת חוברת עכו ל"מקורות" ונתקה ממעיינות כברי. שרידי אמת המים הנראים היום בין כברי לעכו שייכים לאמה שנבנתה ביזמת סולימאן, שליט עכו בשנת 1815 בקירוב. אמה זו חודשה לאחר שאמת המים של אל-ג'אזר נהרסה בימי מצור נפוליאון בשנת 1799.

חדר האדים של חמאם אל-פאשה.

שער הכניסה של חמאם אל-שעבי.

אריח קרמיקה עות'מאני מחמאם אל-פאשה.

חמאם היהודים שכן ברובע היהודים של עכו העתיקה. ברובע היו כ-200 תושבים, ובית כנסת על שם הרמח"ל (רבי חיים לוצטו). 50 מ' ממערב לבית הכנסת, בחצר פנימית של משפחה מקומית, נשתמרו שרידי בית המרחץ. זהו מבנה קטן המכיל חדר מבואה, חדר רחצה (חדר אדים חמים) ותנור הסקה חיצון צמוד לחדר הרחצה. המבנה בנוי אבני כורכר ומראהו פשוט, ללא עיטורים מיוחדים. תקרתו כיפה משולבת בקונוסים של זכוכית לתאורה, בדומה לקירוי בתי המרחץ המוסלמיים.

המרחץ עשויה כיפות רבות, ובהן חורים עגולים בקוטר 15 ס"מ; אלו מחופים בקונוסים מזכוכית צבעונית המאירים את החמאם ויוצרים תקרה בעלת דגמים מרהיבים מאוד. בית המרחץ שימש את אוכלוסיית עכו עד לסיום המנדט הבריטי. חמאם אל-פאשה אף שירת את תושבי השכונה היהודית (חרת אל-יהוד) שמדרום לו. אמנם היהודים לא הורשו להיכנס אל החמאם וליהנות משירותיו, אך מסופר כי של החמאם וליהנות מן האש שהפעילו תושבי עכו המוסלמים.

שיש, חדרי אדים נרחבים בדרגות חום שונות וחדרים פרטיים. בחדרים הפרטיים הוענקו לעשירי העיר טיפולי קוסמטיקה פרטיים, כגון תגלחת, מסאז'ים, הורדת שיער וטיפולים רפואיים כמו למשל טיפולים בכוסות רוח וטיפולים בעלוקות. בבניית החמאם, כמו במפעלי בנייה אחרים שלו בעכו, השתמש אל-ג'אזר בפריטי בנייה יקרים ונדירים שאותם הביא מקרוב ומרחוק. עמודי גרניט ופורפיר מקיסריה, אריחי שיש צבעוניים לרצפות מטורקיה ואריחי פיאנס נדירים לקישוט הקירות מדמשק ומאנטוליה. תקרת בית

מים לארמון שליטי העיר לפני שהוסב לבית כלא; המאגר השלישי התגלה מתחת לחומה הדרומית של העיר, ממזרח למגדלור, ושימש ככל הנראה את חיל המצב הטורקי שהוצב בחלק זה של העיר.

הספקת המים לעיר
מי מעיינות כברי הוזרמו מהאמה לכל פינות העיר במערכת של צינורות חרס ואבן הבנויים חוליות-חוליות. המים הופנו לכ-40 סבילים (מתקני מים ציבוריים) הפזורים ברחבי העיר, שכן בתקופה זו לא הגיעו מים זורמים לבתים הפרטיים. אמת המים אף מילאה שלושה מאגרי מים לשעת חירום: המאגר הגדול ביותר נמצא מתחת למסגד אל-ג'אזר, והוא מנצל מבנה גדול מהתקופה הצלבנית; המאגר השני נמצא מצפון לבית הכלא המנדטורי ומתחתיו, ושימש להספקת

חמאם אל-פאשה הוא בית המרחץ הגדול והמפואר בעכו. הוא נבנה ביזמת אל-ג'אזר במחצית השנייה של המאה ה-18. החמאם ממוקם מדרום לבית הכלא של עכו (מוזאון אסירי המחותרות), סמוך למבנה הסראיה הטורקי. בחמאם חדר מבואה גדול שבמרכזו מזרקת מים עשויה

החמאמים של עכו
בעכו ידועים שלושה חמאמים ציבוריים: חמאם אל-שעבי הוא הקדום במרחצאות העיר. הוא נבנה בראשית המאה ה-18 ממערב לח'יאן אל-עומדן. זהו חמאם גדול, מפואר, מעוטר באריחי שיש צבעוניים. בבית

אולם הקבלה של חמאם אל-פאשה.